



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ITINERARI[I] || ITALIAE || RERVMQ. ROMANARVM || LIBRI
TRES ||**

Schottus, Franciscus

Antverpiae, 1600

Villae Romanorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70633)

Sed quis ea nunc distinguet, aut in tabulas referet? Alterius opus commentarij hoc esset, atque iusti voluminis.

VILLAE ROMANORVM.

Villas tantum nobiliores percurrere, non incongruum erit studiosorum in gratiam. *L. Luculli* illa celebris hiberna in continente ad Miseni promontorium tegebat collis alti verticem cum cliuis vicinis inter classis portum, & Baianum sinum: vbi *C. Marij* à *L. Sulla* proscripti villam à *Cornelia* prius comparauerat, eandemque praetoris, hortis, atque piscinis sumptuosissimis ampliarat. Hortorum spacia discernuntur adhuc *Cumas* versus, non procul à *Centumcellis*: & piscinarum grandia vestigia in *Baiano* litore cum cryptis & stagnis in montem excisis, quae piscibus aestate contra solis ardores erant manufacta refugia. Quemadmodum & *M. Varro* de re rustica luculenter meminit, scribens *L. Lucillum* potestatem architectis suis fecisse dilapidandi pecuniam quantamcunque ad faciendam piscibus aestiua contra calores sub montibus stabula: atque opere hoc absoluto dicere solitum, se non amplius inuidere *Neptuno* bonitatem piscium. Adeo non vno loco praetoria, & piscinas suas habuisse videtur. Et apud eundem *Q. Hortensius* orator redarguit *M. Lucillum*, quod non eandem, *Lucij* fratris sui exemplo, piscibus commoditatem aestiuandi extra solem in frigore fecisset in suis viuariis. *M. Luculli* villam autem fuisse ad radicem *Miseni* in litore versus *Prochyten*, vbi & sub vndis visuntur piscinarum ruinae.

Q. Hortensij oratoris autem villa in sinu *Baiano* iuxta *Baulos* fuit, cuius ruinae partim in vndis marinis, partim in litore visuntur. Ipsum
ibidem

ibidem habuisse magnificentissimas piscinas constat, cum stagnis item sub monte rectis. Vir etenim erat in similes luxus ultra modum propensus, quem sapius M. Cicero causam ob eandem falsè suggillat: ipsum *Tritonem* appellans, & *piscinarium beatum*: quòd eius pisces cures ad manum vocati venient, & quòd murenæ mortem flere posset; quòdque petenti amico duos è viuariis mullos, duos se lubentius lecticæ suæ mulos daturum dixerit. Villam hanc Hortensianam possedisse postea Claudij Imperatoris matrem *Antoniam* Neronis Drusi, & in iisdem piscinis amatae sibi murenæ in aures addidisse Plinius scribit: eiusque propter famam nonnullos videre Baulos concupiuisse. An in eadem deinde villa Neronis Cæsaris mater Agrippina filij iussu trucidata fuerit, dubito: certè, si non in eadem, haud dubiè proxima fuit illa Agrippinæ, quantum ex Corn. Tacito colligi potest: qui Annalium xlv. scribit Neronem Baiis existentem matri aduentanti Antio per mare obvium exiisse in litora, manu & complexu excepisse, & duxisse Baulos. *Id, inquit, velle nomen est, quæ promontorium Misenum inter, & Baianum lacum flexo mari alluitur.* Ad Baulos igitur & ad Lucrini fauces fuisse istam, sortitamque nomen à vetusto loci nomine, Tacitus ostendit. Fabulantur autem Herculem cum Geryonis per Italiam boues ageret, eo loci stabulasse, nec non aggerem inter Lucrinum lacum, marisque fretum fecisse bouum traducendorum gratia, sicut Strabo tradit. Hinc prius *Boalia* locum dictum Servius Virgilij commentator ait: posteros corrupisse vocem, & Baulos brevitatis causa dixisse. Cum igitur ad Miseni radices inter Lucrinum & Baianum sinum fuerint *Bauli*: Neronem *natatoriam* piscinam suam inde per Lucrini margines ad *Auernum* duxisse

verisimilius videtur. Hoc enim ex Suetonio ferè colligere possumus, cuius paulò antè locum adduximus.

Habuit & in vicinia villam cū piscinis *Domitia* Neronis amita, in Baiano sinu; cuius *Agrippina* meminit obiter apud Tacitum lib. xij. dicens *Domitiam Baianam suarum piscinas excoluisse, cum ipsa Neronem adoptionem, & cetera adipiscendo imperio prepararet*. Nec præterit *Dio Cassius*, scribens *Neronem amix Domitiæ veneno sublata bona possessionesque, quæ Baiis, & ad mare Rauennas habebat, inuasisse*. Ceterum erga matrem, atque suos magis pius *Alexander Severus* Imp. fuit. Nam vt apud *Ælium Lampridium* legimus, præter ea quæ Romæ in honorem matris *Iulie Mammæe* construxerat ædificia: palatium etiam magnificentissimum cum stagno, quod *Mammæe* vocauit, exstruxit. Sic & alia ibidem opera magnifica, in honorem affinium suorum, & itagna stupenda, admisso mari, fecit. Vt opinatur *Ferrans Lofredus*, *Marchio Treuicinus*, iuxta Baas illud *Mammæe Palatium* fuit.

Atque ibidem sub monte apud sudatorium, & calidos fontes villa *C. Pisonis*: ad quam *Nero* Imp. eius amicitate captus crebrò ventitabat, balneaque & epulas inibat, omissis excubiis, & fortunæ suæ mole: quemadmodum ait *Tacitus* annalium xv. In eadem autumant, & haud vero dissimile est, ipsum epulis in multam noctem protractis illulisse matri *Agrippinæ* inuitatæ ad *Quinquatrum* solemnia, cum inde nauigio repertem nocte *Baulos* villam suam, naufragio per insidias præparato perdere veller: sicut *Suetonius* & *Tacitus* pulchrè describunt. Iam verò primos etiam illos principes, ad quos fortuna populi Romani publicas opes transtulit, *C. Marium*, *Cæsarem*, atque *Pompeium*
M
gnum

gnum Anneius Seneca docet epistola LII. ad Lucilium villas suas in regione Baiana summis montium iugis imposuisse, potiusque castra eas fuisse, quàm villas. Videbatur enim, inquit, hoc magis militare ex edito speculari longè lateq; subiecta,

C. MARIIVILLA QVAE
postea Luculli.

DE Marij villa suffragatur idem ferè Plinius libro XVIII. cap. VI. Posuit, inquit, in Misenesi villam C. Marius septies consul, sed peritiam castrametandi: sic ut comparatos ei ceteros etiam Sulla Felix cecos fuisse diceret. Hanc à Lucullo possessam, & ampliatam fuisse diximus, & Miseno proximam, quâ classis portum spectat.

C. Caesaris autem dictatoris villa supra Baias in monte fuit, quod ex Taciti verbis colligimus, qui XVI. Annalium scribit Agrippinam occiso Nerone tandem domesticorum cura lenem accepisse tumulum, viam Miseni propter, & villam Caesaris dictatoris, quæ subiectos sinus editissima prospectabat. Et visuntur adhuc eius insignia fundamenta supra templum Veneris, cuius ruinae suum vetus nomen adhuc retinent.

Magni Pompeij villam locant in monte tertio inter Auernum & vicinum sudatorium Tritulinum: aiuntque restare cognominis vestigia in loco, & repertam ibidem olim esse Pompeij Magni statuam.

M. CICERONIS ACADEMIA VILLA.

AT M. Ciceronis vbi fuerit villa scriptis eius immortalis, quam velut Musarum suarum sedem sæpius laudat: nobis veluti digito demonstrat Plinius libro XXXI. cap. ij. occurrisse videlicet illam ab Auerno lacu Puteolos tendentibus